

Brev fra efterskolen

Tekst A

30. august

Kære 8. a/

Så er jeg blevet installeret/ på den nye slaveanstalt./ Foreløbig har jeg mit eget værelse,/ oven i købet med en flot udsigt/ over fjorden./ Hver morgen/ bliver vi hevet ud af fjerene lidt i syv,/ og det første punkt på programmet/ er morgensang,/ altså inden morgenmaden!/ Hele formiddagen/ har vi almindelige, kedelige fag ligesom derhjemme,/ men om eftermiddagen har vi linjefag,/ og det er bare kanon./ Efterskolen har nemlig oprettet en ny linje,/ som de kalder surflinjen./ Da jeg kom, sagde de, at alt var optaget for længst,/ men så fik de et afbud,/ og jeg var den heldige,/ der blev lukket ind i varmen./ Det er bare så fedt./

Vores lærer er en **professionel windsurfer,/** som har vundet masser af konkurrencer/ både her i Europa/ og i andre verdensdele./ Han er ret skrap,/ og jeg har stor respekt for ham./

Min debut blev en kold affære./ Det var vildt klamt/ at trække i den fugtige våddragt,/ og jeg kunne ikke finde balancen på brættet./ Jeg tror, jeg brugte mine kræfter forkert,/ i hvert fald var jeg mere under end over bølgerne./ Der var stærk fralandsvind,/ og jeg drev konstant udad/ i bugten./

Nu har jeg lært at koncentrere mig/ om at lave små bevægelser./ Det drejer sig nemlig ikke om muskelstyrke,/ men om at beherske teknikken./

Tekst B

Vi må også bruge udstyret/ i vores fritid/,/ uden at der er voksne/ til at kontrollere os/,/ bare vi er sammen/ med en kammerat/./ Og jeg har allerede opsnuset en/,/ der er mindst lige så tosset/ med surfing/ som jeg/./

Til vinter skal vi også sejle/,/ det er nemlig i vinterhalvåret/,/ at de kraftigste storme kommer/./

Mange hilsener/

Tobias/

Dyrevelfærd

Tekst A

Når vi går i byen for at købe fødevarer,/ er vores valg af fx kød fra køledisken/ ofte påvirket af den måde, vi tror, husdyrene/ bliver behandlet på./ Mange lægger vægt på/ kun at spise kød fra dyr,/ der har haft det godt i levende live./ En del vælger æg/ fra skrabe høns eller fritgående høns,/ også selv om de er dyrere./

I Danmark producerer vi/ mange millioner kyllinger om året./ For at kunne konkurrere med udlandet/ skal produktionen af kyllingekød/ være meget billig,/ derfor kniber det/ med at give kyllingerne/ anstændige vilkår i den korte tid,/ de lever.

De fleste kyllinger lever/ i bure på størrelse med et ark skrivepapir,/ hvor de spiser og drikker fra et lille trug./ Gødningen samles/ bag kyllingerne/ på et transportbånd/ og føres ud af stalden./ På den måde kan én person/ passe 50.000 kyllinger./

Der er meget fokus/ på kyllingernes levevilkår./ Fx er det et krav,/ at lyset i stalden/ skal være slukket i seks timer hver nat./ Mange producenter/ ignorerer dette krav,/ og det betyder,/ at kyllingerne æder døgnet rundt./ Så vokser de hurtigere./ Det er til gavn for økonomien,/ men desværre kan kyllingernes ben ikke følge med./ De brækker under den tunge krop./

Når kyllingerne er blot fem uger gamle,/ indfanges de og løftes op/ af automatiske fangemaskiner./ Så puttes de i kasser/ og køres til slagteriet./

Tekst B

Køer og svin/ sendes på lange køreture/ til slagterier i udlandet./ Dels er slagterierne billigere der,,/ og dels er det billigere/ at transportere levende kvæg/ end kød i kølebiler./ På sådanne transporter/ har dyrene tit/ alt for ringe plads/ og får for lidt/ at spise og drikke./

Min praktikplads

Tekst A

Jeg har altid gerne villet uddanne mig til bankassistent,/ så derfor søgte jeg/ om at få en praktikplads/ i en bank./ Først fik jeg at vide, at banken/ ikke tog erhvervspraktikanter,/ men da min mor er veninde/ med en af bankrådgiverne,/ endte det til sidst med,/ at jeg alligevel fik lov./

De første dage var lidt kedelige./ Jeg skulle arbejde i baglokalet,/ jeg måtte slet ikke være ude ved skranken./

På et tidspunkt onsdag formiddag/ var jeg på toilettet./ Mens jeg stod ved håndvasken,/ hørte jeg nogen,/ der lavede spektakel udenfor./ Jeg åbnede/ forsigtigt døren/ til baglokalet,/ og pludselig lød der/ et voldsomt brag,/ som om der blev affyret et skud./ Der var også en, der skreg./

Jeg var slet ikke i tvivl./ Det måtte være et bankrøveri./ Mit hjerte hamrede/ simpelthen af skræk,/ og jeg havde mest lyst/ til selv at skrige./ Alligevel lukkede jeg døren/ meget forsigtigt og stille./ Så lykkedes det mig heldigvis/ at få vinduet til gården op./ Jeg klemte mig ud/ gennem sprækken/ og sprang ned på asfalten,/ og så spæned jeg/ over til bagerforretningen./ Ejeren hjalp mig med at ringe til alarmcentralen,/ og der gik heller ikke mere end nogle minutter,/ så kom der to patruljevogne og en ambulance./

Politibetjentene forsvandt/ ind i banken,/ og lidt efter kom de tilbage med røveren,/ der havde håndjern på./

Tekst B

Om fredagen,/ inden jeg skulle hjem,,/ kaldte bankdirektøren mig ind/ på sit kontor/ og gav mig en check/ på 1.000 kr./ Han sagde,,/ at det var min skyld,,/ at røveren ikke fik noget udbytte,/ og at politiet/ nåede at fange ham,,/ Jeg er glad for pengene,,/ men jeg ville hellere have undværet oplevelsen,/

Bermudatrekantens gåde

Tekst A

Bermudatrekanten/ er et frygtet område/ i Det Caribiske Hav./ Herfra berettes/ om utallige episoder,/ hvor både skibe og fly/ pludselig og uden varsel/ opsluges af vandmasserne./ Nogle gange forsvinder fartøjet for evigt i dybet./ Andre gange dukker det op længe efter,/ men uden mennesker om bord./ Ofte har man opsnappet/ en sidste, fortvivlet radiomelding/ fra en panikslagen kaptajn/ eller flypilot,/ lige inden radioen bliver tavs,/ og al kontakt afbrydes./

Forklaringerne/ på de mystiske kræfter,/ der hersker i Bermudatrekanten,/ er temmelig fantasifulde./ Nogle mener,/ at det må være væsener fra det ydre rum,/ som er på spil./ Andre påstår,/ at der nede på havbunden/ befinder sig en kæmpepyramide,/ som udsender nogle farlige energistråler./

Nutidige forskere/ har en mere videnskabelig teori./ De mener, at de mærkelige forsvindinger/ kan skyldes gasudslip fra havbunden./ Det drejer sig om metangas,/ der visse steder pludseligt/ og eksplosivt bruser op til overfladen/ i kæmpestore bobler./ Hvis et fartøj befinder sig/ i nærheden af en boble/ i den størrelsesorden,/ vil både skib og besætning/ uden tvivl komme i store vanskeligheder./

Tekst B

Metangas er en gasart,/ som ligger indespærret/ under havbunden,/ og som i dag/ endnu ikke kan udnyttes./ Skulle det i fremtiden/ lykkes at finde/ en metode til at udvinde den,/ kan den blive svaret/ på vores energiproblemer./ Den er nemlig/ et fortrinligt brændstof/ og forurener næsten ikke./

Brevkassen

Tekst A

Kære Brevkasse

Jeg er en pige på femten år,/ der er meget ulykkelig./

I det sidste halve år/ har jeg arbejdet to gange ugentligt/ på vores kommunebibliotek/ som bogopsætter./ Her har jeg truffet/ en ung palæstinenser, som er blevet min ven./ Han kommer hver dag på biblioteket./ fordi han skal forberede sig/ til et vejledningskursus./ som han skal gå på for at lære dansk./

Min ven hedder Ali,/ han er sytten år,/ og han er flygtning fra Libanon./ Når han er færdig med sit kursus./ skal han starte på en læreplads/ som automekaniker./

Vi snakker/ fantastisk godt sammen./ Han har fortalt mig/ om sin opvækst/ i en flygtningelejr/ og om sin far, som sidder i fængsel/ i Israel./ fordi han er anklaget og dømt/ for et bombeattentat./ han slet ikke har deltaget i./ Hans mor blev myrdet/ under et af de israelske bombardementer./ Ali er muslim./ og han tager virkelig/ sin religion alvorligt./

Jeg er meget forelsket i ham,/ men vi er ikke rigtige kærester endnu./

Problemet er mine forældre./ De flippede simpelthen/ fuldstændig ud./ da jeg fortalte dem om Ali./ Min far tror, at alle indvandrere er kriminelle./ og min mor siger, at hele hans familie/ sandsynligvis er terrorister./ og at muslimerne/ undertrykker deres kvinder./ Min far er viceinspektør./ og min mor er socialrådgiver./så de burde kunne forstå fremmede kulturer./

Tekst B

Jeg synes,./ at mine forældre/ er fulde af fordomme/ og negative forventninger./
Vi har diskuteret sagen/ i dagevis/ uden at komme et skridt videre./ De vil simpelthen ikke/ acceptere mine synspunkter./ Foreløbig har de forbudt mig/ at se Ali./ Jeg er ked af/ at trodse mine forældre./ men jeg kan ikke undvære ham./

Den ulykkelige/

Dyreforsøg

Tekst A

Nogle forskere mener,/ at før en ny og ukendt medicin/ gives til syge mennesker,/ er det nødvendigt at afprøve den på dyr,/ både for at studere dens virkninger/ og for at **registrere** dens bivirkninger./ Herhjemme bruges hvert år/ omkring en halv million dyr/ til forsøg./ De fleste forsøgsdyr/ er kaniner,/ mus eller rotter,/ men man finder også større dyr/ som hunde, svin og aber/ i **medicinalindustriens** laboratorier./

Et forsøg/ kan for eksempel indledes med,/ at en kanin får **indsprøjet**/ et stof, der giver den kunstig ledbetændelse./ Derefter er kaninen klar/ til at deltage i et forsøg,/ der går ud på at afprøve,/ om en ny gigtmedicin virker./

Vi kan dog ikke altid være sikre på,/ at et **vellykket dyreforsøg**/ med ny medicin/ direkte kan overføres til mennesker./ **Talidomid** er et eksempel på et præparat,/ som gav nogle fine resultater/ på forsøgsdyrene./ Men da man begyndte at udskrive det/ til kvinder, som var plaget af gener/ i forbindelse med deres graviditet,/ viste det sig, at mange af de kvinder,/ som anvendte lægemidlet,/ fødte børn med svære misdannelser./ Desværre tog det adskillige år,/ før forskerne satte misdannelserne/ i forbindelse med **talidomid**/ og forbød lægemidlet./

Forskerne er naturligt nok/ interesserede i/ at afprøve medicin på dyr, som ligner mennesket mest muligt./ Det vil sige dyr,/ som har **hovedparten** af deres gener til fælles med mennesker./

Tekst B

Svin og mennesker/ er mærkværdigt nok/ næsten ens genetisk,/ og svin regnes derfor/ som meget velegnede/ til afprøvning af ny medicin./

Da der altid er mangel/ på friske organer/ til transplantationer/ til syge mennesker/,/ arbejder videnskaben på/ i fremtiden/ at kunne operere/ hjerte/,/ nyre og lever/ fra svin/ ind i menneskelegemer./

The King of Pop

Tekst A

I august 1997/ fik København besøg/ af popmusikkens konge, Michael Jackson,/ som gav to koncerter./ Billetterne til begge koncerter/ blev på få timer totalt udsolgt./ Over 100.000 danskere overværede deres popidols/ fantastiske show/ og lod sig gennemstrømme/ af hans særlige udstråling./

Michael Jackson begyndte/ sin musikalske karriere/ allerede som femårig./ De var ni søskende/ i en lille, toværelses lejlighed./ Faderen var meget musikalsk./ men også tilhænger af en gammeldags opdragelse./ så han tvang med hård hånd/ børnene til at syng og dans/ hver eftermiddag efter skoletid./

Ved en amatørkonkurrence, som Michael vandt./ opdagede en kendt pladeproducent./ at den femårige vinder/ havde enestående musikalske evner./ Allerede som tiårig/ var han verdensberømt./ og lige siden har hans liv været fokuseret på/ at udvikle hans musikalske talent./ optræde med det og tjene penge på det./

Michael Jackson har produceret det album./ som har solgt flest kopier/ i verden nogensinde./ I dag føler han sig som et offer/ for sin egen succes./ Han har et brændende ønske/ om at være et ganske almindeligt./ anonymt menneske./ der løber på rulleskøjter/ og tager en tur i rutsjebanen med sine børn./ Han elsker børn og giver hvert år omkring en million dollars/ til børneinstitutioner og kræftforskning./

Som følge af sin forkvaklede barndom/ har han udviklet/ et umætteligt behov for at behage./

Tekst B

„/At begejstre/ og glæde mit publikum/ er min største ambition./“/ siger han./ Alligevel/ er han altid utilfreds/ med sine egne præstationer./

I tidens løb/ har han ved hjælp af plastikoperationer/ og makeup/ forvandlet sig til en person/ med en hudfarve og ansigtstræk./ der hverken er hvide eller sorte./ Måske forestiller han sig./ at han så kan blive accepteret/ alle vegne af alle mennesker./

Angående Camilla

Tekst A

27. april/

Kære Henrik og Jytte Larsen

Jeg skriver til Dem/ for at klargøre nogle omstændigheder/ ved Deres datter Camillas ansættelse/ som **medhjælpende ekspeditrice/** i min bagerforretning her på Vestergade./

Camilla blev ansat sidste år i september/ og viste sig at være en sød og arbejdsom pige,/ der på bedste måde indfrie/ de forventninger, vi havde til hende./ Men en dag i december opdagede jeg,/ at kassen ikke stemte./ Der manglede omkring 1.500 kr.,/ og da Camilla var den eneste af pigerne,/ som i løbet af eftermiddagen havde været alene i butikken,/ så jeg mig nødsaget til at kalde hende ind/ til en samtale./

Jeg **konfronterede** hende med kendsgerningerne,/ og hun erkendte sig straks skyldig./ Grædende fortalte hun mig,/ at hun havde gæld alle vegne/ hos sine klassekammerater./ Hendes mobiltelefon,/ som hun **værdsætter** meget højt,/ var frygtelig dyr,/ og hun havde lånt sig frem først til abonnement/ og så til taletidskort./ Jeg lod nåde gå for ret,/ og vi aftalte et beskedent,/ **ugentligt tilbagebetalingsbeløb./**

De næste par måneder forløb nogenlunde som planlagt./ Dog konstaterede jeg, at min telefonregning/ steg med et betydeligt beløb,/ ligesom jeg havde en **snigende fornemmelse** af,/ at omsætningen var lidt mindre,/ hver gang Camilla havde været alene i forretningen./ Jeg **bebrejdede mig selv** min mistænksomhed,/ men i tirsdags viste det sig,/ at jeg havde ret./

Tekst B

Der manglede et par tusind/ i kassen./ Camilla indrømmede igen,/ at hun havde taget dem./ Denne gang afskedigede jeg hende/ uden varsel,/ men også uden indblanding/ af myndigheder./ Jeg vil sætte pris på,/ at De sender mig/ 2.400 kroner/, som er det beløb/, Camilla skylder mig./

Med venlig hilsen/

Peter Hansen/

Bagermester/

De danske kolonier i Vestindien

Tekst A

Igennem flere hundrede år/ ejede Danmark tre små øer/ i Det Caribiske Hav./ Øerne./ som blev kaldt Jomfruøerne./ havde udviklet sig til en **dundrende underskudsforretning**./ og derfor besluttede Danmark/ at sælge dem til Amerika./ Ved en **folkeafstemning** den 14. december 1916/ spurgte regeringen/ det danske folk./ om det kunne godtage salget til en pris på 25 millioner/ amerikanske dollars i guld./ Flertallet var for salget./ øernes befolkning blev ikke spurgt./ Hundrede år tidligere/ havde handelen med øerne/ udgjort en guldgrube for de købmænd./ der turde sætte deres formue i handelsskibe./ Jorden på øerne var frugtbar/ og meget velegnet til bomuld./ tobak og sukkerrør/ – varer, som kunne afsættes/ til høje priser i København./ Arbejdskraften var billig./ Den bestod af slaver./ som danskerne købte/ på Afrikas vestkyst/ og solgte på slavemarkeder på øerne./

De danske plantageejere/ var kendt som brutale./ barske herskere over deres slaver./ Hvis en slave forsøgte/ at flygte./ fik han hugget den ene fod af./ og var han på mindste måde ulydig/ eller bare langsom til sit arbejde./ fik han pisk, til blodet flød./ Slaverne var inventar, ikke mennesker./

Resultatet var, at plantagejerne måtte leve/ i konstant frygt for slaveoprør./ Det mest grusomme fandt sted i 1700-tallet/ og kostede mange./ specielt kvinder og børn, livet./

I historieundervisningen lærer vi./ at Danmark var det første land i verden./ som i 1792 forbød handel med slaver./

Tekst B

Det var dog kun importen/ fra Afrika./ der blev forbudt./ og faktisk fik plantagejerne 10 år/ til at supplere deres slavehold./ inden forbuddet trådte i kraft./ Køb og salg/ af slaver/ fortsatte uberørt/ på øerne/ helt frem til 1848./ hvor en truende forsamling/ af vrede slaver/ tvang guvernøren til/ at frigive dem./

Aviskommentar

Tekst A

I den sidste tid/ har der her i avisen været nogle artikler/ om børn og unge mennesker,/ der drikker umådeholdent./

Jeg er selv ung/ og bestemt heller ikke nogen helgen./ Tidligere har jeg nedsvælget i litervis/ af mange skoleelevers yndlingsdrik./ som spøgefuldt kaldes 'små grå'./ Det smager som uskadeligt slik./ men da det er vodka med tyrkiske peberbolsjer./ har det knækket nakken på mangan en ungersvend./

For et par måneder siden havde jeg en oplevelse./ som rystede mig og ændrede mit syn/ på kombinationen alkohol og børn./

En lørdag aften i februar kom jeg totalt ædru/ hjem fra min bedstefars fødselsdag./ Allerede da jeg steg af bussen, kunne jeg høre nogle pigestemmer./ der hvinede, så det gjaldede/ mellem husrækkerne./ Den ene genkendte jeg som Line fra min gamle skole./ Hun holdt fast i en lygtepæl./ mens hun svingede rundt/ og skrålede i vilden sky./ Den anden hed Maria, konstaterede jeg./ Det stod på hendes bluse./ Maria lå halvt hen over/ en blomsterkumme med ansigtet nede i jorden./ Pludselig gled hun ned og knaldede hovedet i asfalten./ Jeg ruskede i hende./ men hun var helt i koma./ Indimellem gav hun nogle underlige./ umotiverede spjæt med arme og ben./ og der kom lidt hvidt skum ud af hendes mund./ Så jeg reagerede/ ved at hive mobiltелефonen frem/ og tilkalde en ambulance./

Da vi nåede hospitalet./ fik jeg en byge af spørgsmål ned over mig./ Og jeg blev nærmest skældt hæder og ære fra./ fordi jeg fastholdt./ at jeg bare var den anonyme forbipasserende./ Det viste sig, at Maria slet ikke kunne udpumpes./ Fordi hun var bevidstløs./ var risikoen/ for at få opkast ned i lungerne/ alt for stor./

Tekst B

Lægen fortalte mig./ at hun havde haft et epileptisk anfald./ fremprovokeret af stress./ kulde og alkohol./ og at det var på et hængende hår./ at de havde kunnet redde hende./

Jeg synes./ det var chokerende at opleve./ hvor lille en margin/ der kan vise sig at være/ mellem fest og ballade/ og dødelig alvor./

Jan Petersen/

At udfordre sig selv

Tekst A

„Det drejer sig om at vælge/ og tage konsekvenserne./ Held er ikke noget, du har, det er noget, du skaber.“/ Sådan siger Lene Gammelgård, som er journalist og jurist./ Først og fremmest/ er hun dog kendt som den bjergbestiger./ der i 1996 blev Skandinaviens første kvinde/ på verdens højeste bjergtop./ **Mount Everest** i Himalaya./

Mount Everest blev første gang besteget i 1921./ Siden er en fjerdedel af dem,/ der har forsøgt./ omkommet under forsøget./ Mange bliver ramt af højdesyge./ som er et navn for den tilstand./ der kan indtræde, når man arbejder fysisk/ i stor højde, hvor luften mangler ilt./ Højdesyge giver/ vedvarende hovedpine og opkastninger/ og svækker evnen til at tænke klart./ Bliver den ikke behandlet, ender den med døden./

At bestige verdens højeste bjerg/ bringer mennesket ud til de yderste grænser/ for fysisk og psykisk formåen./ På bjergtoppen/ bliver fårene skilt fra bukkene./ Man lærer at acceptere/ sine egne begrænsninger og forstå./ at det ikke nytter/ at gøre sig afhængig af andres hjælp./ Man er 100 % ansvarlig for sig selv./ Lene Gammelgård tror på, at hvert enkelt menneske/ gemmer på ressourcer/ til at udføre det./ som man **allerinderst** mest brændende ønsker sig./ Hendes eget mål var: til toppen og sikkert ned igen./ Og for at nå det trænede hun mentalt/ ved at fokusere positivt på målet./

Tekst B

Bevidst udelukkede hun/ uhyggelige beretninger/ og tanker om død eller ulykke./, så angsten og den naturlige skepsis/ blev overdøvet./ Hendes egne erfaringer har vist hende./, at vildmarken er den bedste læremester./, når det gælder udvikling/ af selvtillid og handlekraft./ Her oplever man./, at overlevelse og udvikling/ udelukkende er afhængig af./, hvad man selv yder./